

Handläggare

Annika Ekengren
Telefon: 08-508 01 230

Till

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2018-03-22

Strategi för en äldrevänlig stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen (KS: dnr 152-1979-2017)

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Aila Laukkonen
t.f. avdelningschef

Sammanfattning

Stockholms stad har påbörjat ett långsiktigt arbete med att göra staden mer äldrevänlig. Staden har åtagit sig att följa den modell som Världshälsoorganisationen (WHO) har utvecklat.

Äldreförvaltningen har under 2017 tagit fram ett underlag för ett program för en äldrevänlig stad. Arbetet avser alla äldre, oavsett om de har äldreomsorg eller inte. Fokus har i detta skede inte varit att hitta lösningar utan att övergripande beskriva behov av utveckling, samverkan och staka ut en viljeinriktning för stadens med arbete att bli en äldrevänlig stad. Dokumentet är tänkt som ett underlag till fortsatt planeringsarbete.

Förvaltningen är positiv till att ett underlag till program för en äldrevänlig stad tagits fram. Underlaget uppmärksammar viktiga förbättrings- och utvecklingsområden för vad som har betydelse vid skapandet av en äldrevänlig stad. Förvaltningen ser också vikten av att de stora skillnader som finns mellan olika stadsdelsområden i staden lyfts fram i underlaget. Det vore dock önskvärt att i ett upp- rättat program om en äldrevänlig stad även beskriva vilken äldreomsorg staden planerar bedriva i framtiden. Det perspektivet saknas till stor del i underlaget.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat Strategi för en äldrevänlig stad – underlag till program för yttrande till stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Norrmalm, Rinkeby-Kista och Skärholmen. Samt till exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden, SLK, KPR och Kommunstyrelsens funktionshinderråd. Yttrandet ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast den 29 mars 2018. Remissen bifogas.

Ärendet

Stockholms stad var i december 2015 med och grundade the European Covenant on Demographic Change som är ett nätverk med syfte att främja äldrevänliga städer i Europa. Därmed har staden åtagit sig att följa den modell som Världshälsoorganisationen (WHO) har utvecklat och att verka för att skapa en äldrevänlig stad.

En åldrande befolkning och ökad urbanisering är två trender som ses världen över. Idag är cirka 140 000 människor 65 år eller äldre i Stockholms stad. Fram till 2040 förväntas antalet äldre 230 000. Det motsvarar en ökning med 65 procent jämfört med idag.

Stockholms stad har påbörjat ett långsiktigt arbete med att göra staden mer äldrevänlig. Äldreförvaltningen har under 2017 tagit fram ett underlag för ett program för en äldrevänlig stad. Arbetet avser alla äldre, oavsett om de har äldreomsorg eller inte. Fokus har i detta skede inte varit att hitta lösningar utan att övergripande beskriva behov av utveckling och samverkan och staka ut en viljeinriktning för stadens arbete att bli en äldrevänlig stad. Dokumentet är tänkt som ett underlag till fortsatt planeringsarbete.

I underlaget beskrivs vad som kan utgöra en äldrevänlig stad och hur arbetet kan bedrivas. För att nå målbilden krävs en strukturerad samverkan mellan olika aktörer, både inom och utanför staden vilket kan kräva nya arbetssätt och särskilda satsningar.

Att stadens äldre medborgare involveras i processen redan från ett tidigt stadium är en förutsättning.

Enligt WHO är människans fysiska och sociala miljö nyckelfaktorer för ett aktivt och självständigt liv. Genom att skapa äldrevänliga städer möjliggör vi för den äldre befolkningen att leva ett aktivt och hälsosamt liv, där beroende av vård och omsorg minskar.

WHO:s guide för utveckling av äldrevänliga städer är uppdelad i tematiska områden. Utifrån dessa har Stockholms stad tagit fram sex fokusområden som är viktiga att utgå utifrån för att skapa en äldrevänlig stad. Områden överlappar och går in i varandra. Dessa är:

1. Bostäder

För att möjliggöra kvarboende för äldre är det angeläget att arbeta med förbättringar och utveckling av befintliga bostäders och boendemiljöers standard och tillgänglighet. Det ska också finnas ett varierat utbud av bostäder för äldre. Tillgängliga bostäder som seniorbostäder bör vara belägna med närhet till service, butiker och kommunikationer. Arbetet med att utveckla och tillhandahålla boendeformer för äldre utan stora omsorgsbehov bör fortsätta.

2. Social delaktighet, inkludering och respekt.

Tillskapande av sociala träffpunkter i grannskapen, aktivitetscenter i anslutning till seniorboenden. Utökad uppsökande verksamhet från stadsdelsförvaltningarna med syfte att informera, erbjuda en meningsfull tillvaro samt ta vara på de äldres egna synpunkter.

3. Ta till vara äldres resurser

Ökad möjlighet för alla oavsett ålder att fortsätta vara en resurs i samhället. Valmöjligheter för äldre att fortsätta vara anställda med lön eller vara aktiva inom volontärarbete. Fler äldre ska vara representerade i beslutande och rådgivande organ i samhället.

4. Samhällsstöd och service.

Ett varierat utbud av samhällstjänster riktade mot äldre. Information om dessa ska vara samlad, lätt att hitta och tydlig. Mer lättillgänglig hälso- och sjukvård, socialtjänst, samt övrigt stöd som tillgodoser specifika behov. Förenklad biståndshandläggning för servicetjänster.

5. Utomhusmiljöer och byggnader.

Åtgärder för att skapa trygga utemiljöer. Belysning, viloplatser, tillgängliga toaletter. Tillgång till grönområden. Ökad tillgänglighet genom ramper, hissar, rulltrappor och avsaknad av fysiska hinder i den fysiska miljön.

6. Transport och mobilitet.

Anpassning av allmänna kommunikationer och gatumiljöer.

I syfte att fånga äldreperspektivet och skapa delaktighet från början arrangerade staden hösten 2017 två workshops, en med äldre invånare och en med professionen. Vid tillfällena inhämtades förslag på

utvecklingsområden för utformningen av en äldrevänlig stad. Ambitionen var att få en jämn fördelning avseende ålder, kön och stadsdelstillhörighet i workshopen för äldre. Från några stadsdelsområden (Rinkeby-Kista, Skärholmen och Spånga-Tensta) var det svårare än från andra områden att locka deltagare till workshopen trots särskilda ansträngningar.

Den första dialogen med de äldre i staden och professionen bekräftar att en strukturerad samverkan mellan olika aktörer är nödvändig för att uppnå målbilden. De äldre upplever att både beslutsfattare som andra invånare i staden inte har förståelse för att de äldres välbefinnande är nära sammankopplat med den urbana miljön och dess utformning. Vid fortsatt planering behövs en djupare dialog med stadens äldre medborgare. Det är viktigt att utveckla arbetssätt som skapar goda förutsättningar för alla äldre stockholmare att kunna delta och medverka i olika forum vilket kan kräva särskilda satsningar.

De som är ansvariga för att upprätta workshops och andra medborgarforum måste verka för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för ett brett deltagande och att nå ut till olika grupper av äldre.

Åldersstrukturen varierar mellan stadsdelarna. Det finns också stora skillnader i ohälsotal, medellivslängd, inkomst och boendesituation mellan de olika stadsdelarna. Även den upplevda otryggheten varierar kraftigt. Stockholmarna tenderar att bo i alltmer socioekonomiskt homogena områden. De med störst behov har ofta sämre ekonomiska och sociala förutsättningar att få hjälp. De åtgärder som planeras behöver i större utsträckning vara riktade till grupper som är mindre delaktiga och inkluderade i samhället.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts inom avdelning äldre, funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Stadsdelsnämndens pensionärsråd har getts möjlighet att inkomma med synpunkter. Rådet ser positivt på underlaget. De önskar dock en närmare analys av lämpliga boendeformer för äldre ur både ett socialt och ekonomiskt perspektiv. Detta utifrån att fokus länge varit att äldre ska bo kvar i ordinarie bostad så länge som möjligt.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den fysiska och sociala miljön påverkar välmående, självständighet, identitet och hälsa för alla människor oavsett ålder. Äldre personer är generellt i en högre utsträckning än yngre bundna vid och

beroende av sin närmiljö. Det är därför extra viktigt att äldres livsvillkor uppmärksammas vid alla typer av stadsplanering. En anpassad ytermiljö med god tillgänglighet är inte bara betydelsefullt för de äldres välbefinnande utan kan även skjuta upp behovet av äldreomsorg.

Även om fler äldre kan förväntas vara friska högre upp i åren i framtiden så kommer behov av äldreomsorg så småningom för de flesta att uppstå. Det vore därför önskvärt att i ett upprättat program om en äldrevänlig stad även beskriva vilken äldreomsorg staden planerar bedriva i framtiden. Detta perspektiv saknas till stor del i underlaget.

En välfungerande och lättillgänglig äldreomsorg är viktigt inte bara för individen utan även för anhöriga. Många anhöriga har ett tungt omvårdnadsansvar, i en del fall på grund av att samhället inte kunnat tillgodose behoven.

Att de äldre involveras i processen att skapa en äldrevänlig stad är en förutsättning. Äldre är dock ingen homogen grupp. Det finns stora sociala och demografiska skillnader inom gruppen. Människor med samma ålder kan besitta mycket olika egenskaper och därigenom ha mycket olika behov. Det är rimligt att anta att vid olika former av deltagarprocesser är vissa grupper av äldre sällan representerade. Orsakerna kan vara flera och många äldre känner ett bristande engagemang. För att skapa ett engagemang ska de äldre känna att deras deltagande i olika forum leder till ett reellt inflytande.

Förvaltningen ställer sig positiv till att ett underlag till program för en äldrevänlig stad tagits fram. Underlaget uppmärksammar viktiga förbättrings- och utvecklingsområden för vad som har betydelse vid skapandet av en äldrevänlig stad. Förvaltningen ser också vikten av att de stora skillnaderna mellan de olika stadsdelsområdena lyfts fram.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning

Avdelning äldre, funktionsnedsatta och socialpsykiatri
Box 7049
Borgarfjordsgatan 14
164 07
Kista
08-508 01 000

Bilaga

Strategi för en äldrevänlig stad – underlag till program